

prizadevanja slovenskega in hrvatskega prebivalstva v Istri in njih terjatev po primerni osnovi njihovih srednjih šol ni opravičen. Ne le, da pri sedanji uravnavi njihovih srednjih šol nimajo nobene preobilnosti izobražencev, ki se izučujejo po gimnazijah, marveč je videti ravno nasprotna prikazen pri vseh strokah državne uprave, pri cerkvenih in drugih službah javnega življenja, kjer se kaže jako občutljivo pomanjkanje pripravnega, deželnih jezikov zmožnega osebja. Ne da bi se spuščali v nadrobno, za vsakaterga, ki le količkaj pozna dotične razmere, nepotrebno dokazovanje, podpisani Njegovo ekscelenco vprašajo:

1. Je li naučna uprava doslej že kaj storila, da bi izvršila v začetku omenjeno resolucijo in zakaj se niso v njej zahtevane slovenske, oziroma hrvatske paralelke odprle s pričetkom šolskega leta 1887/88?

2. Hoče li naučna uprava potrebno ukreniti, da se bode brez odloga zaukazala ustanovitev teh paralel in da se bodo najpozneje odprle s pričetkom šolskega leta 1888/89.

Ker se je pretrgalo zasedanje državnega zbora, dne 28. p. m. do konca januarja, utegne minister odgovoriti na to interpelacijo še le meseca februarja. Radoveden pa je svet že danes, kako jo bo sukal minister Gauč, kajti to je vendar le čudno, da se minister ne ozira na sklepe državnega zbora!

### Pravične pritožbe.

(Dalje.)

Ni težko dokazati, da je ta ukaz protipostaven. On nasprotuje sedaj veljavnim šolskim zakonom, zlasti pa državnim osnovnim zakonom. S tem, da proglašja vse slovenske ljudske šole za učilnice jezikovne nemške, jemlje nam tudi slovensko ljudsko šolo jednorazrednico. Zaukazuje nadalje, da se mora z nemščino prerano začeti, že v 8. oziroma 7. letu starosti, in sicer v drugem, oziroma v prvem šolskem letu četverorazrednic. Zatem odmerja za nemščino preveliko ur na teden. Vsled tega učilnega smotra, kakor je v § 1. šolskega zakona nastavljen, slovenska šolska mladež na Štajarskem nikakor ne more dosežati. (Poslanec dr. Grégr: germanizacija!) Ta smoter more na Štajarskem dosežati samo nemška šolska mladež, katerej se ni treba učiti drugega deželskega jezika. (Jako resnično! na desni.)

Za ljudske šole na Štajarskem veljajo naučni načrti vsled ukaza deželnega šolskega sveta z dne 8. oktobra 1874. Po njih se imajo učitelji ravnanj. Sedaj se vpraša, odkod ali kje morejo učitelji toliko ur vzeti, kolikor bo sedaj treba za nemščino, katerim predmetom bodo število ur krčili? Dozdeva se mi, da bodo segali po urah, odmerjenih za učni materinski

jezik. (Tako je! na desni.) To pa pomenja toliko, kakor krčiti pravice in zatirati slovensko materinščino, čemur nasprotuje § 51. naučnega in šolskega reda z dne 20. avgusta 1870 in državni osnovni zakon z dne 21. decembra 1867 (poslanec dr. Grégr: in človeštvo), kjer se razločno navaja, da ima vsak narod, torej tudi slovenski na Štajarskem, nedotakljivo pravico, varovati in gojiti svojo narodnost in jezik. (Tako je! Čujte! na desni.)

Prav pošastno pa je, da ta ukaz slovenskim ljudskim šolam na Štajarskem usiljuje nemščino kot obligaten predmet (čujte, čujte! na desni) in še "aposled nemščino upeljuje kot poučni jezik. (Poslanec Vašaty: Največje nasilstvo!) To pa vendar nasprotuje členu XIX. osnovnih državljskih zakonov, kjer se izrecno veli v tretjem odstavku: „V deželah, kjer prebiva več narodov, morajo javne učilnice biti tako urejene, da zadobi sleherni narod potrebnih sredstev za izomiko v svojem jeziku, ne da bi koga silili učiti se drugega deželskega jezika.“ Toda baš to, kar ta zakon zaukazuje, sedaj na Štajarskem ni mogoče vsled ukaza deželnega šolskega sveta. Kajti po § 20 šolskega zakona so stariši primorani svoje otroke v šolo pošiljati in vsled tega so slovenski otroci prisiljeni učiti se drugega, to je nemškega jezika.

Morebiti sklicuje se deželni šolski svet na § 6. šolskega zakona, ki veli, da ima poučni jezik in poučevanje v drugem deželskem jeziku določevati deželni šolski svet zaslišavši tiste, ki šolo vzdržujejo. Sleduje storil je res štajarski deželni šolski svet vprašavši jih, kako hočejo z nemščino imeti v svojih ljudskih šolah.

Nemško-liberalni okrajni in krajni šolski sveti izjavili so se res v zmislu ukaza, ki ga je izdal deželni šolski svet. Toda baš ti krajni in okrajni šolski sveti z deželnim šolskim svetom vred niso se držali zakona. Kajti zakon ima še pristavek, kateri veli, da smejo poučni jezik in učenje drugega šolskega jezika določevati le, držeč se mej, po zakonu odkazanih. No, in baš teh mej se niso držali ne okrajni in krajni šolski sveti nemško-liberalni, pa tudi deželni šolski svet ne. (Dalje prih.)

### Gospodarske stvari.

Nekaj o sadjereji.

Naj mi bo dopuščeno, na vprašanje iz Rogatca, šte. 41 „Slov. Gosp.“ v kratkem odgovoriti.

Prav iz srca me veseli krepki razvoj sadjereje v naši dragi domovini, gotovo se sme lepa prihodnost pričakovati. Treba pa bode, da se pazljivo ravna, in skušnje zarađ manjše ali večje vrednosti plemen še dolgo niso dognane.